

ЗВІТ
про діяльність Комісії Антимонопольного комітету
України з розгляду скарг про порушення законодавства у
сфері публічних закупівель
у 2023 році

Вступ

З метою забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері та сприяння розвитку добросовісної конкуренції у 2023 році було впроваджено інститут уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель.

Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет), як органом оскарження процедур закупівлі, на початку 2023 року було проведено конкурс на заміщення вакантних посад уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель відповідно до Порядку конкурсного відбору та призначення на посади уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, затвердженого розпорядженням Комітету від 01.04.2021 № 9-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.05.2021 за № 618/36240.

Розпорядженням Комітету від 04.05.2023 № 9-рп «Про утворення комісій Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель» утворено склад комісій Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – Комісія (комісії) з розгляду скарг або Комісія), з числа уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, та встановлено, що з 05.05.2023 зазначені Комісії з розгляду скарг розглядають скарги про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – скарги).

Враховуючи наведене, відповідно до вимог статті 6¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Комітетом затверджено цей звіт про діяльність Комісій з розгляду скарг у 2023 році, який відображає основні аспекти виконання Комісіями з розгляду скарг функцій органу оскарження, кількісні показники її діяльності, встановлені Комісіями з розгляду скарг, типові порушення порядку проведення процедур закупівель тощо.

Нормативно-правове регулювання діяльності Комісії з розгляду скарг

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Комітет є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель.

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон) Комітет є органом оскарження результатів проведення процедур закупівлі.

Статтею 18 Закону визначено, що Комітет як орган оскарження з метою неупередженого та ефективного захисту прав і законних інтересів осіб, пов'язаних з участю у процедурах закупівлі, утворює Комісію (комісії) з розгляду скарг та здійснює інші повноваження, визначені цим Законом та

Законом України «Про Антимонопольний комітет України». Рішення Комісії з розгляду скарг ухвалюються від імені Антимонопольного комітету України.

Відповідно до статті 6¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Комітет як орган оскарження у сфері публічних закупівель має повноваження, визначені Законом України «Про публічні закупівлі», а також такі повноваження:

- 1) утворювати Комісію (комісії) з розгляду скарг;
- 2) визначати кількість комісій з розгляду скарг;
- 3) затверджувати та оприлюднювати узагальнену практику розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- 4) затверджувати та оприлюднювати Регламент роботи Комісії з розгляду скарг;
- 5) затверджувати та оприлюднювати методичні рекомендації для Комісії з розгляду скарг щодо специфіки розгляду комісіями скарг.

Для забезпечення розгляду скарг Комітет утворює Комісію (комісії) з розгляду скарг з числа уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель у складі трьох осіб.

Виключною компетенцією уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель є розгляд скарг.

Формою роботи Комісії з розгляду скарг є засідання, що проводяться відповідно до Регламенту роботи Комісії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, затвердженого розпорядженням Комітету від 04.05.2023 № 8-рп, що розміщений на його офіційному вебпорталі.

Не пізніше 15 березня року, наступного за звітним бюджетним роком, Комітет оприлюднює на своєму офіційному вебпорталі щорічний звіт про діяльність Комісії (комісій) з розгляду скарг та узагальнену практику розгляду скарг.

Кількісні показники діяльності Комісії

Протягом роботи Комісії у 2023 році на її розгляд надійшло 7 757 скарг. Комісією впродовж 2023 року проведено 176 засідань та прийнято 15 255 рішень, з яких:

- про прийняття скарги до розгляду – 7 460;
- про відмову у задоволенні скарги – 1 815;
- про задоволення скарги повністю – 5;
- про задоволення скарги частково – 5 365;
- про залишення скарги без розгляду – 319;
- про виправлення описок – 9;
- про припинення розгляду скарги – 276;
- про розгляд заяви про розгляд скарги шляхом застосування телекомунікаційних систем в інтерактивному режимі реального часу – 6.

Очікувана вартість (загальна сума) процедур закупівель, за якими відповідно до рішень Комісії зобов'язано усунути порушення, становить 49 077 521 103,62 грн.

Державне підприємство «ПРОЗОРРО» щомісяця в 2023 році надавало Комітету інформацію про суми коштів, сплачені суб'єктами оскарження за подання скарги, а також суми коштів, які повернуто суб'єктам оскарження за результатами задоволення скарг.

За даними державного підприємства «ПРОЗОРРО» розмір внесеної плати за подання скарг на розгляд Комісії з розгляду скарг відповідно до Закону у 2023 році становить 129 540 190,00 грн, сума коштів, повернутих суб'єктам оскарження за результатами задоволення скарг – 90 573 710,00 грн.

Зазначені показники свідчать про значну кількість порушень порядку проведення процедур закупівель з боку замовників та про високий рівень довіри суб'єктів оскарження до Комітету як органу оскарження.

Із загальної кількості скарг, що надійшли на розгляд Комісії, найбільша кількість подана наступними суб'єктами господарювання:

- товариством з обмеженою відповідальністю «СИНЕРГІЯ СИСТЕМ» (сфера економічної діяльності «09000000-3 Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії») – подано 221 скаргу;
- товариством з обмеженою відповідальністю «ГАЗЕНЕРГО-ТРЕЙД» (сфера економічної діяльності «09000000-3 Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії») – подано 215 скарг;
- товариством з обмеженою відповідальністю «ПРОМТОПРЕСУРС» (сфера економічної діяльності «09110000-3 Тверде паливо») – подано 129 скарг;
- товариством з обмеженою відповідальністю «ГРЕНЛАНДІЯ НВП» (сфера економічної діяльності «39000000-2 Меблі (у тому числі офісні меблі), меблево-декоративні вироби, побутова техніка (крім освітлювального обладнання) та засоби для чищення», «33000000-0 Медичне обладнання, фармацевтична продукція та засоби особистої гігієни», «24000000-4 Хімічна продукція») – подано 126 скарг;
- фізичною особою-підприємцем Чайкою Вікторією Василівною (сфера економічної діяльності «34000000-7 Транспортне обладнання та допоміжне приладдя до нього», «09000000-3 Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії») – подано 117 скарг.

Найбільша кількість скарг у звітному періоді була подана щодо порушення порядку проведення процедур закупівель такими замовниками:

- філія «Центр забезпечення виробництва» акціонерного товариства «Українська залізниця» – 102 скарги;
- комунальне підприємство «Централізована закупівельна організація» Дніпровської міської ради – 93 скарги;
- державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України» - 51 скарга;
- акціонерне товариство «Укргазвидобування» - 49 скарг;
- приватне акціонерне товариство «Акціонерна компанія «Київводоканал» - 49 скарг;
- Департамент гуманітарної політики Дніпровської міської ради - 47 скарг.

За територіальною приналежністю найбільше оскаржувались рішення, дії та/або бездіяльність замовників, що знаходяться в таких областях¹:

- м. Київ, Київська область – 2 029 скарг;
- Дніпропетровська область – 738 скарг;
- Одеська область – 478 скарг;
- Харківська область – 450 скарг;
- Львівська область – 406 скарг.

Найбільша кількість скарг була подана щодо таких сфер економічної діяльності (предмет закупівлі)¹:

- «45000000-7 Будівельні роботи та поточний ремонт» – 1 321 скарга;
- «09000000-3 Нафтопродукти, паливо, електроенергія та інші джерела енергії» – 1 286 скарг;
- «34000000-7 Транспортне обладнання та допоміжне приладдя до нього» – 503 скарги;
- «39000000-2 Меблі (у тому числі офісні меблі), меблево-декоративні вироби, побутова техніка (крім освітлювального обладнання) та засоби для чищення» – 454 скарги;
- «33000000-0 Медичне обладнання, фармацевтична продукція та засоби особистої гігієни» – 429 скарг;
- «50000000-5 Послуги з ремонту і технічного обслуговування», «51000000-9 Послуги зі встановлення (крім програмного забезпечення)» та ін., до яких відносяться закупівлі послуг зі встановлення та/або обслуговування систем пожежної сигналізації – 360 скарг;
- «30000000-9 Офісна та комп'ютерна техніка, устаткування та приладдя, крім меблів та пакетів програмного забезпечення» – 409 скарг, з яких 220 скарг стосувались закупівель офісного паперу.

Показники судового оскарження рішень Комісії

Відповідно до частини двадцять другої статті 18 Закону рішення органу оскарження набирають чинності з дня їх прийняття та є обов'язковими для виконання замовниками, особами, яких вони стосуються.

Якщо рішення органу оскарження, не було оскаржене до суду, таке рішення має бути виконано не пізніше 30 днів з дня його прийняття органом оскарження.

Із загальної кількості прийнятих Комісією рішень у 2023 році до суду оскаржено 102 рішення, 5 з яких залишені судами без змін.

Інші 97 рішень знаходяться на розгляді в судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій.

Жодного рішення Комісії у звітному періоді не скасовано судом остаточно.

¹ інформація надана за даними модуля ВІ Prozorro

Типові порушення, встановлені Комісією під час розгляду скарг

Розглядаючи скарги, Комісія встановлює порушення з боку суб'єктів оскарження під час підготовки та подання скарг, з боку замовників під час проведення процедур закупівель, а також – з боку учасників процедур закупівель під час підготовки та подання тендерних пропозицій.

Найбільш поширені порушення (помилки) суб'єктів оскарження під час підготовки та подання скарг полягають у наступному:

- відсутність переліку документів (доказів), що підтверджують наявність у суб'єкта оскарження порушених прав та охоронюваних законом інтересів з приводу рішення, дії чи бездіяльності замовника, що суперечать законодавству у сфері публічних закупівель і внаслідок яких порушено право чи законні інтереси такої особи, пов'язані з його участю в процедурі закупівлі, у випадку, якщо скарги стосуються тендерної документації та/або прийнятих рішень, дії чи бездіяльності замовника, що відбулися до закінчення строку, встановленого для подання тендерних пропозицій;

- оскарження дій замовників під час проведення інших процедур закупівель, ніж за якою подана скарга (що не передбачено Законом);

- зазначення у скарзі вимог суб'єкта оскарження щодо розгляду та прийняття рішення органом оскарження в частині питань, які не належать до його компетенції.

Найбільш поширені порушення, які вчиняються замовниками під час проведення процедур закупівель:

- надання замовником переможцю торгів можливості усунення невідповідностей, які відносяться до технічної специфікації та/або забезпечення тендерної пропозиції;

- неправомірне відхилення тендерних пропозицій учасників без права надання можливості таким учасникам усунути виявлені невідповідності в документах, визначених пунктом 43 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2023 № 471) (далі – Особливості);

- встановлення в тендерній документації технічних вимог до товару, яким відповідає продукція одного виробника;

- встановлення в тендерній документації додаткових (надмірних) вимог, які не узгоджуються з предметом закупівлі;

- неправомірне відхилення тендерних пропозицій учасників процедур закупівель через ненадання ними зразків продукції, які відповідно до вимог Закону не є складовою тендерної пропозиції та не можуть бути підставою для відхилення;

- відхилення тендерних пропозицій учасників на підставі допущення формальних помилок;
- віднесення до формальних (несуттєвих) помилок порушень/невідповідностей тощо, які не підпадають під таке визначення;
- неправомірне відхилення тендерних пропозицій переможців торгів через ненадання/невідповідність документів, які не передбачені Законом/Особливостями для їх надання, після проведення аукціону переможцями;
- неправомірне відхилення тендерної пропозиції учасника з підстави надання (на думку Замовника) неналежного обґрунтування аномально низької ціни;
- неправомірна відміна замовниками процедури закупівлі, наслідком якої є уникнення завершення процедури закупівлі шляхом укладання договору;
- невиконання рішень органу оскарження;
- під час закупівлі твердого палива, бензину, дизельного пального, природного газу, газу скрапленого для автомобільного транспорту, газу скрапленого для комунально-побутового споживання та промислових цілей, електричної енергії встановлення замовниками в тендерній документації вимог щодо необхідності підтвердження учасниками у складі тендерних пропозицій положень пунктів 1 і 2 частини другої статті 16 Закону (матеріально-технічна база, працівники відповідної кваліфікації);
- під час закупівлі твердого палива, бензину, дизельного пального, природного газу, газу скрапленого для автомобільного транспорту, газу скрапленого для комунально-побутового споживання та промислових цілей, електричної енергії встановлення замовниками в тендерній документації вимог до предмета закупівлі, що не передбачені відповідним національним стандартом (за наявності національного стандарту для відповідного предмета закупівлі).

Найбільш поширені порушення, допущені учасниками процедур закупівель під час підготовки та подання тендерних пропозицій:

- неоскарження у встановленому законодавством порядку дискримінаційних та/або неправомірно встановлених замовником умов тендерної документації, які порушують права та законні інтереси суб'єкта господарювання, пов'язані з участю у процедурі закупівлі;
- ненадання у складі тендерних пропозицій інформації та/або документів на підтвердження відповідності технічним, якісним та кількісним характеристикам предмета закупівлі, встановленим замовником у тендерній документації;
- відсутність у відповідних документах тендерної пропозиції всієї (повної) інформації та документів, передбачених вимогами тендерної документації;
- ненадання у складі тендерних пропозицій додатків до договорів (аналогічних договорів, на підтвердження матеріально-технічної бази тощо), у разі якщо такі додатки визначені договорами як невід'ємні частини;

- зазначення у тендерній пропозиції недостовірної інформації, що є суттєвою для визначення результатів торгів;
- ненадання у статусі переможця процедури закупівлі документів, передбачених для переможця відповідно до пункту 47 Особливостей, у порядку, передбаченому тендерною документацією.

Взаємодія Комісії з правоохоронними та контролюючими органами

Під час виконання функцій органу оскарження Комісією також здійснюються взаємодія з правоохоронними та контролюючими органами.

У разі виявлення під час розгляду скарги та прийняття рішення ознак адміністративного та/або кримінального правопорушення (наприклад, ознак підробки документів), Комісія надсилає матеріали до правоохоронних органів для вжиття відповідних заходів у межах їх компетенції.

У звітному періоді Комісією було надіслано 16 звернень до правоохоронних органів.

За результатами розгляду двох звернень Комісії органами Національної поліції України розпочато досудові розслідування у кримінальних провадженнях.

Про результати розгляду інших звернень, інформація до Комітету не надходила.

Крім того, Комісією було надіслано 7 листів до Державної аудиторської служби України, яка є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, для відповідного реагування.

Враховання Комісією під час розгляду скарг законодавства про санкції

Відповідно до пункту 10 статті 4 Закону України «Про санкції» одним з видів санкцій є заборона здійснення публічних та оборонних закупівель товарів, робіт і послуг у юридичних осіб-резидентів іноземної держави державної форми власності та юридичних осіб, частка статутного капіталу яких знаходиться у власності іноземної держави, а також публічних та оборонних закупівель у інших суб'єктів господарювання, що здійснюють продаж товарів, робіт, послуг походженням з іноземної держави, до якої застосовано санкції згідно з цим Законом.

Пунктом 11 частини першої статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі» передбачено, що замовник приймає рішення про відмову учаснику в участі у процедурі закупівлі та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника або відмовити в участі у переговорній процедурі закупівлі (крім випадків, зазначених у пунктах 2, 4, 5 частини другої статті 40 Закону в разі, якщо, зокрема, учасник процедури закупівлі є особою, до якої застосовано санкцію у виді заборони на здійснення у неї публічних закупівель товарів, робіт і послуг згідно із Законом України «Про санкції».

За результатами розгляду скарг, із врахуванням рішень Ради національної безпеки і оборони України, введеними в дію указами Президента України,

Комісія приймає рішення про залишення скарг без розгляду або про припинення розгляду скарг.

Так, зокрема, Указом Президента України від 21 квітня 2021 року № 169 введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 квітня 2021 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», згідно з яким застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до певних фізичних осіб та юридичних осіб, зазначених у додатках до цього Рішення.

Пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» (далі – Постанова) встановлено, що замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг у громадян російської федерації/республіки білорусь/Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах); юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства російської федерації/республіки білорусь/Ісламської Республіки Іран; юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є російська федерація/республіка білорусь/Ісламська Республіка Іран, громадянин російської федерації/республіки білорусь/Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах), або юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства російської федерації/республіки білорусь/Ісламської Республіки Іран, крім випадків коли активи в установленому законодавством порядку передані в управління Національному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Також зазначеною Постановою встановлено, що замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів походженням з російської федерації/республіки білорусь/Ісламської Республіки Іран, за винятком товарів походженням з російської федерації/республіки білорусь, необхідних для ремонту та обслуговування товарів, придбаних до набрання чинності цієї Постановою.

Відповідно до пункту 44 Особливостей замовник відхиляє тендерну пропозицію із зазначенням аргументації в електронній системі закупівель, зокрема, з підстав передбачених пунктом 2 Постанови.

Також згідно з підпунктом 11 пункту 47 Особливостей замовник приймає рішення про відмову учаснику процедури закупівлі в участі у відкритих торгах та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника процедури закупівлі в разі, коли учасник процедури закупівлі або кінцевий бенефіціарний власник, член або учасник (акціонер) юридичної особи – учасника процедури закупівлі є

особою, до якої застосовано санкцію у вигляді заборони на здійснення у неї публічних закупівель товарів, робіт і послуг згідно із Законом України «Про санкції», крім випадку, коли активи такої особи в установленому законодавством порядку передані в управління Агентства з розшуку та менеджменту активів.

Враховуючи викладене, Комісією протягом 2023 року розглянуто 9 скарг, предметом яких, у тому числі, були порушення зазначених вище положень законодавства України.

Прийняття участі у законотворчій діяльності

Комітет як орган оскарження в межах своїх повноважень бере активну участь в удосконаленні законодавства у сфері публічних закупівель, у тому числі в частині імплементації законодавства Європейського Союзу.

Зокрема, працівники органу оскарження систематично беруть участь у робочій групі, створеній Міністерством економіки України в рамках розробки проекту Закону України щодо внесення змін до Закону, надаються відповідні пропозиції та зауваження з урахуванням практики розгляду скарг органом оскарження. Більшість пропозицій на даний час враховані у законопроекті.

Крім того, протягом звітного періоду Комітетом опрацьовано близько 15 проектів нормативно-правових актів у сфері публічних закупівель (законопроекти, проекти постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України тощо) та надано відповідні пропозиції та зауваження до них.

Загалом, з метою удосконалення законодавства у сфері публічних закупівель та функціонування електронної системи закупівель протягом 2023 року Комітетом надіслано 29 листів до Міністерства економіки України щодо діяльності органу оскарження, у тому числі, щодо наступних проблемних питань, які було виявлено під час розгляду скарг:

1) Щодо уніфікації вимог тендерної документації для всіх замовників закупівель електричної енергії.

У зв'язку з соціальною важливістю закупівель електричної енергії Комітет надає пропозиції та приймає участь у розробленні Уповноваженим органом (Міністерством економіки України) типової тендерної документації щодо закупівель електричної енергії.

Разом з цим, представники Комітету у 2023 році брали участь у засіданнях робочої групи з опрацювання питання щодо укладення договорів про постачання електричної енергії споживачу та бюджетним установам, утвореної наказом Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 23.11.2022 № 39-од. В рамках роботи цієї робочої групи Комітетом, зокрема, надавались відповідні пропозиції з урахуванням практики розгляду скарг щодо закупівель електричної енергії.

2) Щодо уніфікації вимог тендерної документації для всіх замовників закупівель шкільного харчування.

Пунктом 6 Операційного плану заходів з реалізації у 2023 - 2024 роках Стратегії реформування системи шкільного харчування на період до 2027 року,

затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 жовтня 2023 року № 990-р, передбачено здійснення заходу щодо актуалізації примірної тендерної документації на закупівлю послуг з організації харчування відповідно до норм законодавства, співвиконавцем якого визначено Комітет.

У зв'язку з наведеним та з метою підвищення рівня конкурентності серед постачальників послуг з організації харчування та зменшення кількості скарг, Комітет приймає участь у розробленні примірної тендерної документації та в межах своїх повноважень надає Міністерству економіки України відповідні пропозиції.

3) Щодо необхідності розроблення та затвердження Уповноваженим органом типових тендерних документацій.

Під час виконання функцій органу оскарження, Комітет стикається з такою проблемою, як зокрема, необхідність запобігання формуванню замовниками тендерних документацій та проектів договорів у неналежний (довільний) спосіб, який дозволяє їм (замовникам) встановлювати дискримінаційні умови у тендерних документаціях шляхом встановлення надмірних вимог до учасників, приховування таких вимог в різних розділах тендерної документації (наприклад, кваліфікаційних вимог до учасників або технічних вимог до предмета закупівлі в проекті договору тощо).

Зазначена тенденція не змінюється вже понад 12 років.

У зв'язку з наведеним Комітет пропонував вирішити зазначене питання шляхом внесення змін до Закону в частині надання Уповноваженому органу повноважень затверджувати саме типові форми документів (тендерних документацій, договорів тощо).

4) Щодо відсутності доступу до конфіденційних документів переможця через Кабінет оскарження у випадках оскарження відхилення тендерної пропозиції скаргника, а також оскарження тендерної пропозиції переможця (у тому числі конфіденційних документів у складі тендерних пропозицій переможця).

Під час розгляду скарг органом оскарження виявлено, що у випадках оскарження відхилення тендерної пропозиції суб'єкта оскарження, а також оскарження тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі (в тому числі конфіденційних документів у складі тендерних пропозицій переможця), через Кабінет оскарження відсутній доступ до конфіденційних документів переможця.

Це суперечить вимогам абзацу третього частини другої статті 28 Закону, відповідно до якого замовник, орган оскарження та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, мають доступ в електронній системі закупівель до інформації, яка визначена учасником конфіденційною.

У зв'язку з наведеним, Комітетом надані пропозиції до Міністерства економіки України щодо вирішення зазначеного питання.

Це призводить до того, що скажники, маючи технічну можливість оскаржити через електронну систему закупівель такі закупівлі, подають відповідні скарги.

Під час ознайомлення з такими скаргами встановлюється, що окремі суб'єкти господарювання не є замовниками в розумінні Закону, відповідно, ці скарги вважаються таким, що подані з порушенням вимог Закону, тому їх розгляд припиняється, а плата за подачу таких скарг відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 292 «Про встановлення розміру плати за подання скарги та затвердження Порядку здійснення плати за подання скарги до органу оскарження через електронну систему закупівель та її повернення суб'єкту оскарження», скажникам не повертається.

З метою вирішення зазначеного питання, Комітет пропонував внести зміни до законодавства у сфері публічних закупівель шляхом встановлення заборони (позбавлення технічної можливості) для суб'єктів господарювання, які не є замовниками в розумінні Закону, застосовувати процедури закупівлі, на які розповсюджується дія Закону.

Навчання, міжнародне співробітництво

Протягом 2023 року всіма членами Комісії прийнято участь у тренінгах Програми підтримки вдосконалення урядування та менеджменту (Support for Improvement in Governance and Management) (далі - Програма SIGMA) спільної ініціативи Європейського Союзу та Організації з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Протягом чотирьох серій практичних семінарів всіма членами Комісії було розглянуто практику рішень Суду Європейського Союзу з питань публічних закупівель. Зокрема, розглянуто основи засобів правового захисту у сфері публічних закупівель окремих країн-членів ЄС, проведено аналіз та обговорення Директив ЄС щодо засобів правового захисту та Директив про закупівлі. Проаналізовано практичні кейси розгляду справ Суду Європейського Союзу, обговорено їх можливий вплив на національну практику та проведено дискусію щодо можливості імплементації окремих аспектів європейського досвіду у сфері публічних закупівель в Україні.

Крім того, в рамках трьох онлайн тренінг-сесій Європейського банку реконструкції та розвитку «Процесуальні навички та компетенції» розглянуто та обговорено питання процесуальної справедливості та статусу органу оскарження та суду, а також засобів ефективного правового захисту та видів рішень органу оскарження.

Здійснення узагальнення практики Комісії

За результатами виконання функцій органу оскарження у 2023 році Комітетом здійснено узагальнення практики Комісії щодо процедур закупівель у найбільш проблемних сферах:

- офісного паперу;
- послуг зі встановлення та/або обслуговування систем пожежної сигналізації;
- електричної енергії.

Зазначені узагальнення відображають перелік основних порушень порядку проведення відповідних процедур закупівель та містять пропозиції органу оскарження, врахування яких замовниками та учасниками процедур закупівель сприятиме підвищенню їх професійного рівня, позитивно вплине на ефективність підготовки тендерної документації та загалом на проведення процедур закупівель.

У встановленому законодавством порядку узагальнена практика Комісії оприлюднена на офіційному вебпорталі Комітету.

Додаток до цього звіту містить приклади нетипових скарг, які були розглянуті Комісією протягом звітного періоду, та інформацію щодо порушень замовниками під час проведення закупівель (на конкретних прикладах).

Результати аналізу ефективності виконання Комітетом функцій органу оскарження у 2023 році відповідно до звіту Програми SIGMA

Ефективність роботи органу оскарження відмічена також Програмою SIGMA у Моніторинговому звіті «Державне управління в Україні».

У вказаному звіті зазначається, що система правового захисту відповідає передбаченим *acquis* Європейського Союзу стандартам незалежності, добросовісності та прозорості і забезпечує швидкий та компетентний розгляд скарг і застосування санкцій. Система продовжує демонструвати незалежність, своєчасність та компетентність у розгляді скарг, пов'язаних із публічними закупівлями.

Звіт містить висновок про те, що «АМКУ демонструє високий рівень незалежності». Позитивним кроком визначено призначення уповноважених з розгляду скарг.

Загалом якість виконання Комітетом функцій органу оскарження отримала високу оцінку відповідно до звіту Програми SIGMA, зокрема, за індикатором «Якість процесу ухвалення рішень органом оскарження».

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО

Додаток Таблиця

Приклади нестандартних скарг

| № з/п | Скаржник | Предмет закупівлі | Ідентифікатор закупівлі | Замовник | Результат розгляду порушення |
|-------|-----------------------------|---|---|---|---|
| 1. | ТОВ «ТВГ Український папір» | набір засобів особистої гігієни | https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-09-25-005330-a | КУ «Гериторіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Пересіпського району міста Одеси» | Скаржник оскаржує дискримінаційну умову Документації: наявність протоколів або свідощв, виданих Уповноваженою установою про проведення вимірювань шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність (для автотранспорту, яким здійснюється поставка засобів особистої гігієни), а також ліцензії Міністерств на здійснення утилізації небезпечних відходів. Замовник не довів необхідність наявності наведених вимог, зокрема, з урахуванням визначення предмета закупівлі. Органом оскарження встановлено дискримінаційність наведених умов по відношенню до скаржника та зобов'язано Замовника внести відповідні зміни до документації |
| 2. | ТОВ «АВАКС ПРОФ» | поточний ремонт вул. Княжа (від з'їзду з вул. Шевченка до буд.8 вул. Княжа та в районі буд. 1 вул. Долина Княжа) в с. Озерна Тернопільського району Тернопільської області ДК 021:2015:45230000-8 Будівництво трубопроводів, ліній зв'язку та електропередач, шосе, доріг, аеродромів і залізничних доріг; вирівнювання поверхонь | https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-09-12-003385-a | Озернянська сільська рада Тернопільського району Тернопільської області | Скаржник оскаржував неправомірне, на його думку, відхилення його тендерної пропозиції. Замовником у тендерній документації (додаток 4) був передбачений проект договору, розділ 11 (додатки до договору) якого містив наступну нетипову вимогу: 11.1 Невід'ємною частиною цього Договору та тендерної пропозиції є: 11.1.1. Договірна ціна; 11.1.1.2. Зведений кошторис. Скаржник не оскаржував наведену вище умову документації (у строк, визначений Особливостями). Разом з тим, у складі Пропозиції Скаржника були відсутні договірна ціна та зведений кошторис, які є невід'ємною частиною тендерної пропозиції. Органом оскарження було встановлено, що Пропозиція Скаржника була правомірно відхилена Замовником з наведеної вище підстави, та встановила відсутність підстав для задоволення Скарги в цій частині. |

| № з/п | Скаржник | Предмет закупівлі | Ідентифікатор закупівлі | Замовник | Результат розгляду порушення |
|-------|--------------------|---|---|--|--|
| 3. | ПП «КАЙЛАС-К» • | Виготовлення проекту землеустрою щодо встановлення меж територій територіальної громади | https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-03-29-007522-a | Виконавчий комітет Стрийської міської ради | Скаржник оскаржував неправомірність відміни торгів та зазначав, що його цінова пропозиція була найбільш економічна вигідна, однак замовник, на думку Скаржника, неправомірно відмінив тендер, уникнувши укладення договору. Підставою відміни тендеру Замовник зазначив неможливість усунення порушення через те, що в попередній Скарзі Орган оскарження встановив, що замовник неправомірно звертався до учасника за усуненням невідповідностей протягом 24 годин. У ході розгляду матеріалів за скаргою Орган оскарження встановив, що Замовник (з урахуванням пояснень та документів, наданих Замовником) не довів правомірність відміни тендеру з наведеної вище підстави. За результатами розгляду скарги зобов'язано Замовника скасувати рішення щодо відміну торгів |
| 4. | ТОВ «ЮГСТАЛЬ» | «Слави» (Прокат металевий) | https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-10-12-014873-a | Міське комунальне підприємство «Хмельницькводоканал» | Скаржник оскаржував надання переможцем торгів недостовірних документів (сертифікатів виробника ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»), які вимагались на підтвердження відповідності товару технічним вимогам тендерної документації. У ході розгляду матеріалів за скаргою Органом оскарження було здійснено запит до ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» з метою підтвердження чинності зазначених сертифікатів. У відповідь ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» повідомило, що зазначені сертифікати не видавало. Органом оскарження було встановлено, що переможцем в цій частині надано недостовірну інформацію та зобов'язано Замовника скасувати рішення про визначення переможця. Слід зазначити, що Органом оскарження до Національної поліції України була направлена інформація щодо наявності ознак підробки наведених вище документів, за результатами розгляду якої Національною поліцією України було розпочато відповідне досудове розслідування у кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення |